

1.5. ΣΧΕΣΗ ΖΩΗΣ ΜΕ ΤΟΝ ΘΕΟ ΣΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Φύλλο Εργασίας

A. Ευθανασία

Υποθέστε ότι είστε οι φωνές της συνείδησης των παρακάτω περιστατικών. Αυτοί που καλούνται να πάρουν την απόφαση, αντιμετωπίζουν ένα φοβερό συνειδησιακό δίλημμα. Τα κίνητρά τους μπορεί να είναι αγνά ή υστερόβουλα. Τι θα προτείνετε εσείς ώστε να τους βοηθήσετε να αποφασίσουν;

1. Ένας γιατρός πρέπει να αποφασίσει τι θα απαντήσει σε έναν βαριά ασθενή, που βρίσκεται λίγο πριν το τέλος της ζωής του και του έχει ζητήσει να προχωρήσει σε ευθανασία.
2. Οι συγγενείς ενός ασθενούς που βρίσκεται στο τελευταίο στάδιο ανίατης ασθένειας και ταλαιπωρείται από αφόρητους πόνους προβληματίζονται αν πρέπει να ζητήσουν από το γιατρό να προχωρήσει σε ευθανασία.
3. Τα έξοδα για την περίθαλψη ενός ασθενούς που βρίσκεται κατάκοιτος για πάρα πολύ χρόνο από τραυματισμό του νευρικού συστήματος σε σοβαρό αυτοκινητικό ατύχημα είναι δυσβάσταχτα για την οικογένεια. Σκέφτονται την ευθανασία.
4. Οι κληρονόμοι ενός πολύ πλούσιου ασθενούς, που βρίσκεται στο τελευταίο στάδιο ανίατης ασθένειας, σκέφτονται την ευθανασία για να σφετεριστούν γρηγορότερα την περιουσία του.
5. Ένας ασθενής βρίσκεται στο τελικό στάδιο καρκίνου και ταλαιπωρείται από αφόρητους πόνους. Οι γιατροί διαβεβαιώνουν ότι δεν υπάρχει καμιά ελπίδα θεραπείας ή βελτίωσης. Ένας από αυτούς μάλιστα πρότεινε στα παιδιά του να προχωρήσουν σε ενεργητική ευθανασία, παρόλο που δεν επιτρέπεται με βάση την ελληνική νομοθεσία. Τα παιδιά του ζητούν τη γνώμη σας. Τεκμηριώστε την άποψή σας.
6. Για ποιους λόγους η Εκκλησία είναι αντίθετη προς την ευθανασία; Πώς τοποθετείστε στο θέμα αυτό και γιατί;

Όταν κάποιος πάσχει από ανίατο βαρύ νόσημα, π.χ. καρκίνο στο τελικό στάδιο, ταλαιπωρούμενος από αφόρητους πόνους, χωρίς κάποια ελπίδα θεραπείας ή έστω βελτίωσης, όπως επίσης όταν βρίσκεται κατάκοιτος για πάρα πολύ χρόνο, είτε από εγκεφαλικό επεισόδιο είτε από τραυματισμό του νευρικού συστήματος σε σοβαρό αυτοκινητικό ατύχημα συνήθως, τότε σκέπτονται οι συγγενείς του και οι ιατροί να επιφέρουν το θάνατό του άλλοτε με τη χορήγηση θανατηφόρου φαρμάκου κι άλλοτε με τη διακοπή λειτουργίας των ιατρικών μηχανημάτων που κρατούν τον ασθενή στη ζωή.

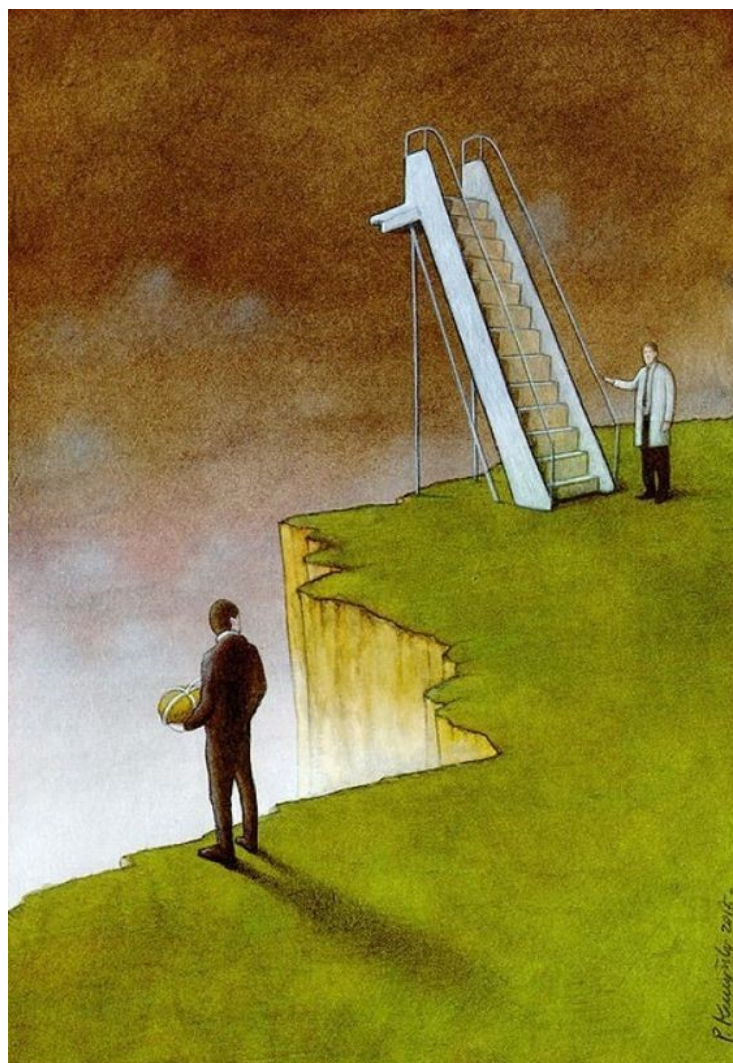
Αυτή η πράξη διακοπής της ζωής λέγεται ευθανασία, δηλαδή “καλός θάνατος” (ευ + θάνατος= ευθανασία). Πράξη ευθανασίας μπορεί να χαρακτηριστεί και η περίπτωση κατά την οποία, ενώ μπορεί να παρασχεθεί βοήθεια (διασωλήνωση, οξυγόνο κτλ.) σε ασθενή, δεν του παρέχεται (παθητική ευθανασία).

Τα κίνητρα μπορεί να είναι αγνά: να μην τυραννιέται άσκοπα ο άνθρωπος. Σ' αυτές τις περιπτώσεις αυτός που καλείται να πάρει την απόφαση, αντιμετωπίζει ένα φοβερό συνειδησιακό δίλημμα, σηκώνει ένα σταυρό. Κάποτε όμως τα κίνητρα είναι υστερόβουλα: να μην ξοδεύονται οι συγγενείς σε πανάκριβες και μακροχρόνιες θεραπείες ή να επισπεύσουν το θάνατό του για να τον κληρονομήσουν συντομότερα!... Σε πολλές περιπτώσεις πάντως ο ασθενής δεν ερωτάται κι έτσι άλλοι αποφασίζουν για τη ζωή του. Με αυτόν τον τρόπο όμως η ευθανασία δε διαφέρει από δολοφονία. Σε μερικές περιπτώσεις ο κατάκοιτος ασθενής έχοντας συναίσθηση της κατάστασής του ζητά να επέλθει ο θάνατός του, για να απαλλαγεί από την τυραννία του πόνου. Εδώ η ευθανασία μοιάζει με αυτοκτονία.

Σε κάθε περίπτωση, σαν “δολοφονία” ή σαν “αυτοκτονία”, η ευθανασία σημαίνει την αφαίρεση ανθρώπινης ζωής. Η ευθανασία επομένως είναι πράξη που είναι αντίθετη με τη διδασκαλία της Εκκλησίας, γι' αυτό η Εκκλησία είναι αντίθετη τόσο στην ενεργητική ευθανασία (χορήγηση θανατηφόρου μέσου, διακοπή μηχανημάτων υποστήριξης) όσο και στην παθητική ευθανασία (μη παροχή μηχανικής υποστήριξης).

Σχολικό Εγχειρίδιο Γ' Τάξης ΓΕΛ, Θέματα Χριστιανικής Ηθικής, 16. ΑΡΝΗΣΗ ΚΑΙ ΥΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΖΩΗΣ (Αυτοκτονία -Αυτοθυσία -Ευθανασία -Άμβλωση), σελ. 125

7. Τι είναι τελικά η ευθανασία; Λύτρωση, έγκλημα, απαλλαγή, φόνος, φιλευσπλαχνία, δικαίωμα, αξιοπρέπεια, αυτοχειρία, ασέβεια, βοήθεια;

Ευθανασία: θάρρος ή δειλία;

B. Μεταμόσχευση οργάνων

Έκκλησία και μεταμοσχεύσεις

Μεταμοσχεύσεις Βιοηθική και Θεολογική προσέγγιση

Η αφαίρεση οργάνων και η μεταμόσχευσή τους σώζουν ζωές και χαρίζουν την επιβίωση σε συνανθρώπους μας που αντιμετωπίζουν πρόβλημα με ζωτικά όργανά τους.

1. Πρέπει να κάνει μεταμόσχευση νεφρού ένας ασθενής που η θρησκεία του δεν του το επιτρέπει. Πώς το αντιμετωπίζετε;
2. Μπορούμε να δεχθούμε τις μεταμοσχεύσεις απερίφραστα; Λάβετε υπόψη ότι μπορεί να γίνει λανθασμένη διάγνωση εγκεφαλικού θανάτου, εμπορευματοποίηση ή παραβίαση της λίστας ασθενών.

Ηθικά ζητήματα που σχετίζονται με τις μεταμοσχεύσεις:

- Ποιος και υπό ποιες συνθήκες κάποιος δωρίζει ένα όργανο;
- Πότε μπορούμε να αφαιρέσουμε ένα όργανο; (το ζήτημα του εγκεφαλικού θανάτου).
- Με ποια κριτήρια κάποιος ασθενής λαμβάνει ένα μόσχευμα;

Η ανάγκη εύρεσης μοσχευμάτων είναι ιδιαίτερα επιτακτική, αφού τελικά, μόνο ένα μικρό ποσοστό των ανθρώπων που βρίσκονται στην αναμονή λαμβάνει ένα μόσχευμα.

Η ανάγκη αυτή ώθησε ορισμένους να αναζητήσουν μοσχεύματα, πέρα από τις καθιερωμένες πηγές μοσχευμάτων. (π.χ. από εγκεφαλικά νεκρούς και από τα διπλά όργανα των ανθρώπων που βρίσκονται εν ζωή).

Βιοηθικοί προβληματισμοί σχετικά με τον εγκεφαλικό θάνατο:

- Ο εγκεφαλικός θάνατος, σε αντίθεση με τον ως τώρα γνωστό φυσικό θάνατο, είναι ιατρογενής έννοια, απότοκος της τεχνολογίας.
- Υπάρχει υποψία ότι ο εγκεφαλικός θάνατος επινοήθηκε για να εξυπηρετήσει μια σκοπιμότητα, τις μεταμοσχεύσεις, που μπορεί μεν να είναι θεμιτή και καλή, αφού θεραπεύει, δεν παύει όμως να αποτελεί σκοπιμότητα.
- Από αρκετούς εκφράζεται ο φόβος ότι η αχαλίνωτη χρησιμοθηρία και ο ευδαιμονισμός μπορεί ενδεχόμενα να μας οδηγήσουν να ασεβήσουμε πάνω στο νεκρό σώμα και στο γεγονός του θανάτου.
- Επίσης, εκφράζεται φόβος ότι τα κριτήρια του εγκεφαλικού θανάτου δεν είναι ακριβή και συνεπώς η διάγνωση μπορεί να είναι εσφαλμένη και η κατάσταση αναστρέψιμη.
- Υπάρχει σε πολλούς η αντίληψη ότι οι εγκεφαλικά νεκροί ενδεχομένως να διατηρούν κάποιες ανώτερες λειτουργίες, τα δε εγκεφαλονωτιαία αντανακλαστικά ίσως αποτελούν αποδείξεις μη οριστικής επέλευσης του θανάτου.

- Στο πλαίσιο αυτό, κάποιοι υποστηρίζουν ότι δε θα έπρεπε να αποτελεί ως μόνο κριτήριο του εγκεφαλικού θανάτου το στέλεχος του εγκεφάλου, αλλά θα έπρεπε να επεκταθεί στα εγκεφαλικά ημισφαίρια και τον θάλαμο.
- Με άλλα λόγια, οι διαφωνούντες βρίσκουν τα κριτήρια αρκετά αυστηρά και αδικαιολόγητα περιοριστικά.
- Τέλος, είναι σημαντικό να επισημάνουμε ότι συχνά στην κοινή γνώμη υπάρχει και μια σχετική σύγχυση για τη σημασία του εγκεφαλικού θανάτου και της χρόνιας φυτικής κατάστασης.

Ηθικά διλήμματα σχετικά με τον εγκεφαλικό θάνατο:

- Τι γίνεται στην περίπτωση που ο δότης έχει δώσει από πριν έγγραφη συναίνεση για να δωρίσει μετά θάνατο τα όργανά του, αλλά οι συγγενείς του αρνούνται για λόγους συναισθηματικούς ή ιδεολογικούς να δώσουν τη συγκατάθεση τους; Ποιανού η επιθυμία πρέπει να εισακουσθεί;
- Ποιο μέλος της οικογένειας θα έχει τον τελικό λόγο εάν υπάρχει διχογνωμία μεταξύ των συγγενών;
- Σε περίπτωση που δεν υπάρχουν συγγενείς, μπορεί η πολιτεία να δώσει τη συγκατάθεσή της για τη λήψη των οργάνων;

Βιοηθικά διλήμματα που εγείρονται από τη μεταμόσχευση μιας μήτρας:

- Το μόσχευμα μπορεί να απειλήσει την αυτονομία της δότριας και να της ασκήσει πίεση. Κατά συνέπεια, ορισμένοι στενοί συγγενείς τέτοιων ατόμων, μπορεί να νιώσουν αναγκασμένοι να δωρίσουν ή να υποστούν εξωτερική πίεση.
- Η επέμβαση μπορεί να οδηγήσει στην εκμετάλλευση των γυναικείων σωμάτων. Υπάρχει κίνδυνος οι μήτρες να γίνουν ένα ακόμα όργανο, όπως οι νεφροί, προς πώληση στη μαύρη αγορά.
- Η έρευνα σχετικά με τους φυσικούς και ψυχολογικούς κινδύνους που αντιμετωπίζει το παιδί είναι ανεπαρκής.

Πηγή: [Μεταμοσχεύσεις-Βιοηθική-και-Θεολογική-προσέγγιση](#)